

אור הנר

עורך: נדיה אטון

דבר העורך

"ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפל על צואריו ויבך על צואריו עוד"

כתב רש"י אבל יעקב לא נפל על צואריו יוסף ולא נשקו, ואמרו חז"ל שהיה קורא קריאת שמע.

יעקב אבינו לא רואה את הבן שלו עשרים ושנים שנה בחושבו שהוא מת, ואחרי כל כך הרבה שנים של ציפיה יעקב יורד למצרים לראות את בנו אהובו וכשמגיע רגע השיא - כשהבן שלו מגיע לחבק אותו יעקב כלל וכלל לא מתייחס אליו אלא קורא קריאת שמע. ושואלים חז"ל: מדוע נזכר יעקב אבינו לקרוא דווקא עכשיו קריאת שמע, וכי לא יכל לקרוא לפני הפגישה עם יוסף, או אחרי הפגישה. אלא אומרים חז"ל ששמר יעקב דווקא את רגע השיא הזה שלא פגש בבנו עשרים ושנים שנה ועכשיו רואה אותו, ובמקום לחבק אותו ולנשק אותו, הוא צועק "ואהבת את ה' אלוקיך". בורא עולם, עם כל הצרות שהיו לי אני אוהב אותך.

לפנינו מעשה מופלא על אמונה איתנה, שנותרה תמימה ויציבה גם אל מול טרגדיה קשה ונוראה שסיפר הרב שלמה לווינשטיין שליט"א:

בחודש אלול תשע"ג ארע אסון גדול ברחובות - יהודי בשם הרב ויזל ז"ל, אב לשנים עשר ילדים, נסע לחתונה אצל האדמו"ר שלו, ובדרכו חזרה הביתה, התנגש רכבו במשאית, והוא נהרג במקום. שלושה מילדיו שהיו איתו, נפצעו קשה.

אשתו לא היתה עימם בעת התאונה. באותה שעה היא ישבה במטוס עם בתם שהתאוששה ממחלה, בדרך לשווייץ, כהמלצת הרופאים. עוד לפני שהספיקו האם והבת להגיע לשווייץ, הגיעה אל בני המשפחה הבשורה הנוראה. בעת שנחתו בציריך, כבר המתינה שיחת טלפון מהבן הגדול. על הבן הזה הוטלה המשימה, הבלתי אפשרית כמעט, להכין את האם ואת האחיות החולה לקראת בשורת האויב על מותו הפתאומי של האב היקר. הבן - מוטי שמו -

סיפר לאימו, שאביו נפצע בתאונת דרכים קשה, ומשום כך מאוד חשוב שהיא תחזור ארצה באופן מיידי.

"אבא חי?" שאלה האם. מוטי שהוזהר לא לספר לה, בשום פנים ואופן, את האמת דרך הטלפון, נאלץ לומר בקול בוטח - "כן, אבא חי". לאחר שנחתה בארץ, הוא ניגש אליה, ואמר: "סלחי לי, בבקשה, אמא. זו הפעם ראשונה בחיי, שלא אמרתי לך את האמת, אבל לא הייתה לי ברירה... סליחה, אמא". והוא סיפר לה שהאב נפטר.

"מה עם הילדים?" היא שאלה מיד, מתוך ההלם הגדול. "הילדים חיים אבל פצועים". האב הובא למנוחות בהלוויה ענקית, בבכי ובצער נוקב. לאחר ההלוויה, הלכה האם לבית החולים, לבקר את ילדיה הפצועים.

צותי החרום בבית החולים קפלן ברחובות כבר ראו מראות לא פשוטים, במהלך ימים ושנים בתפקיד הרגיש כל כך, אבל מראה כמו זה שראו באותו לילה - לא ראו לפני כן מעולם. העידה על כך סערת נפשם, הוכיחו זאת העינים הדומעות והקולות הנשנקים של כל מי שחזו בנעשה ולא יכלו לעמוד בו. הגברת ויזל תחי' - זו ששבה זה עתה מהלווית בעלה, עטרת המשפחה ותפארתה - פנתה לפגוש, בזה אחר זה, את ילדיה

יום ו' טבת תשפ"ו

כניסת שבת: 16:27

יציאת שבת: 17:18

רבינו תם: 17:51

הזמנים לפי אופק באר שבע

יום שלישי

צום עשרה בטבת

פרשת ויגש

הפצועים מהתאונה הקשה. היא פוגשת בהם, ופניה מאירות אליהם בחיבה, מעלימות את הכאב המפלח, ומסתיירות את הדאגה המטריפה. האוצרות היקרים שלה פצועים, חבושים, יש מהם שמחוברים למכשירים רפואיים. המראה שלהם מזעזע את לבבה, אך היא מתגברת. היא מתחננת בליבה אל הקב"ה, שישלח להם רפואה וישועה, ומעודדת תוך כדי כך את הילדים, בדיבורים רכים. הבת הקטנה, בת השבע, פצועה גם היא. היא מתפרקת על אימה בכאב, בפחד. צריך למצוא את הדרך הנכונה אל ליבה. האם והילדים מדברים על מה שהיה, מדברים גם על מה שלא יהיה עוד. מנסים להתעודד בשיחה על ההחלמה, ומודעים במעט לכברת הדרך שיהיה צורך לעבור עד לרפואה שלימה.

הזמן חולף, השעה מאוחרת, הגיעה העת ללכת. הצות הרפואי שליוו את האם בדרכה לכאן, מתארגן לפרידה.

פתאום פונה הגברת ויזל אל בתה, ובקול מלא ערגה, וטעון כל כולו

באהבת אם שמעתה היא גם אב, היא אומרת לה: "רחלי

היקרה, עכשיו נקרא קריאת שמע שעל המיטה, כמו

כל לילה".

דומה כי ארץ ושמים מזדעזעים. הידידים המסורים, המוכרים, וגם הצוות הרפואי רב הניסיון, שהורגל לגלות קשיחות, כולם לא מצליחים לעמוד בזה. מילות הקודש נאמרות בהטעמה, כניגון שמימי נעלה. שירים חיים לקל חי, מעומק ליבן של אם ובת, הממשיכות כמו בימי שלווה בבית, עם אותה אמונה, עם אותו רוגע שמקרינה אם על בנותיה. עם אותה אהבה בלתי פוסקת, אל מי שהכל שלו, והכל ממנו בחדש וברחמים.

"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" לרגע משתררת

דממה.

האם והבת ממשיכות ואומרות: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ושוב עולה הקול - "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך". עיני כל, שם בבית החולים קפלן ברחובות, דומעות, בוכיות. הצוות עומד נדהם ונפעם. משהו התחולל בקרבם. הם לא ציפו לחיזיון שכזה, ללהט אמונה כזה. הם מבטיחים לעצמם ולאם להיות שליחים טובים של בורא רפואות, כדי שישובו הילדים לבריאותם כמקודם. האמונה של האם - שאותה הקרינה לילדיה - נותרה תמימה ויציבה, מול הטרדיה הקשה והנוראה. מול הצער הנוקב והכאב המיסר זהרה אמונה אמיתית, ללא שאלות, עם "ואהבת את ה' אלוקיך", האבא נפטר, הילדים פצועים קשה בבית החולים, ועם כל זאת "ואהבת את ה' אלוקיך", אבא שבשמים אני אוהבת אותך ובטוחה שתשלח רפואה שלימה לילדי.

ואת כל זה בא יעקב אבינו ע"ה להמחיש לנו. אחרי עשרים ושנים שנה שלא ראה את בנו מיד ברגע השיא הוא צועק "ואהבת את ה' אלוקיך". האהבה הכי גדולה היא לבורא העולמים.

יה"ר שנזכה להגיע להכרה האמתית של אהבת ה' ונזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן. שבת שלום ומבורך.

דבר תורה לסעודה שניה

אור החיים הקדוש

"ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים..."
בפרשה מתואר הדו - שיח המתנהל בין יוסף לאחים לאחר שהוא מגלה להם שהוא יוסף. יוסף מרגיע את אחיו ואומר להם: "לא אתם שלחתם אותי לפה, אלא הקב"ה גלגל זאת כדי שיהיה משנה למלך מצרים".
שואל האור החיים: מדוע יוסף היה צריך לומר שהם לא שלחו אותו, הלא ברור הדבר שהכל מיד הקב"ה, ומה ההדגשה שהדגיש להם? מסביר האור החיים הקדוש: שיוסף בחכמתו הרבה רצה להסיר מליבם של אחיו את החשש ששנאה ממלאת את ליבו, שהרי זה נגד הטבע - משום שליבו אמור לרחוש רגשות נקמה כלפי אחיו שמכרוהו בצורה אכזרית שכזו. ולכן אמר להם יוסף, "נכון הוא שבשעת המכירה, הייתה לי הרגשה כלפיהם: 'מדוע התאכזרתם כל כך כלפי'. אומנם, עתה, לאחר שאני רואה את התוצאה של המכירה, אני מבין שהכל מיד ה' יתברך, ואתם שלוחיו של המקום, ולא של עצמכם".

דבר תורה לסעודה ראשונה

"וישבת בארץ גשן... אתה ובניך ובני בניך..."

שואלים חכמי ישראל: מדוע החליט יוסף להושיב את יעקב אביו וביתו בארץ גושן, הרחוקה מבירת הממלכה, ולא הציע לאביו לשבת סמוך לארמון המלך בבירת מצרים, כדי שיוכל להתראות עמו בכל עת ובכל שעה?
תשובה לשאלה זו אנו מוצאים בפסק הבא של הרמ"א (רבי משה איסרליש) ב"יורה דעה" (ר"מ, ז'): "אם הבן גדול בתורה ואביו גם מחויב בכבודו, יש להם להרחיק זה מזה, שלא יקל שום אחד בכבודו לפני חברו".
ואמנם מפליא הדבר, שיוסף הצדיק התנהג עם אביו בהתאם להלכה זו. שכן יעקב ויוסף היו מחויבים לחלוק כבוד זה לזה: יעקב נתחייב בכבודו של יוסף, שהיה "השליט על הארץ" ומשנה למלך מצרים.
ויוסף נתחייב בכבוד יעקב, משום מצות כיבוד אב. כיון שכך, הרחיקו יעקב ויוסף מקום ישיבתם זה מזה, שלא יפגעו האחד בכבוד חברו.

דבר תורה לסעודה רביעית

חנוכת בית

מנהגינו שבאותו ערב שעובר לישן בדירה החדשה [או השכורה] מביא עשרה אנשים לביתו שיקראו את סדר הלימוד לחנוכת הבית, וקובעים בדירה מזוזה בברכה. ואין להחמיץ את המצוה ולדחות את קביעתה דוקא ביום, שאין הפרש בזה בין לילה ליום.

ברכה על המזוזה

קודם שיקבע את המזוזה, יברך: "בא"ה אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזוזה", ומיד יקבענה, שכל המצות צריך לברך עליהן עובר לעשייתן.

שינה בבית בלי מזוזה

אם הסיר את מזוזות הבית ומסרם לבדיקה, ויש מזוזה בפתח חדר אחד בלבד, ידור וישן באותו חדר. ואם אין לו מזוזה בכל חדרי הבית, לכתחלה יצא מהבית וילך ללון במקום שיש בו מזוזה. ואם אין לו אפשרות לכך, או שהדבר עליו לטורח גדול, רשאי לדור ביתיים בבית, אך ישתדל בכל מאמצי כוחו להשיג מזוזה ולקובעה בפתח חדרי הבית, ויפה שעה אחת קודם. (ילקוט יוסף הלכות מזוזה)

דבר תורה לסעודה שלישית

"ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים"

"מאי 'מטוב מצרים' אמר ר' בנימין בר יפת אמר ר' אלעזר: שלח לו יין שישן שדעת זקנים נוחה הימנו".
היין רומז על "דעת זקנים" וזאת משום שהיין הוא היחיד מבין כל סוגי המשקים והמאכלים שבעולם אשר כל שהוא מזדקן ומתישן משתבח טעמו יותר ויותר, על כן דומה הוא לזקן תלמיד חכם, שעליו נאמר "תלמידי חכמים, כל זמן שמזקינים - חכמה מתוספת בהם" מה ששלח יוסף הצדיק יין שישן לאביו, ביאר הרב "פתח עינים" מפני הרמז שבו: יין שישן גמטריא ארבע מאות ושלשים, ורמז לו על הגלות העתידה במצרים, אשר דעת זקנים - אברהם ויצחק - נוחה הימנו שרוצים הם בגזרת ה' יתברך.

לכאורה יש לתמוה מדוע ראה יוסף לנכון לצער את אביו בשעה זו, במקום לשלוח לו דברי ניחומים? אלא רמז לו על מנין שנות הגלות, אשר למעשה החלו להימנות מאז לידתו של יצחק כדברי חז"ל "ועתה הם דומים ליין שישן..."

(פניני הבן איש חי)

לכרם זה הצלה

מדדכי ויפה
מודנו וב"ב
ליאוד ושיר
מודנו וב"ב

לכרם זה הצלה

אלג'דיה
בת מרים
מרים (מיד)
בת דות

לכרם זה הצלה

שרה בת לאודה
ינית בת דחל
שמעון בן מרסל
תנצבה

לכרם זה הצלה

לאה בת
סוליקה דביבו
ז"ל (ה"ד)
תנצבה

לכרם זה הצלה

חנה בת חפסה
יעקב בר מזלה
תנצבה

דיון משפחתי עם הרב יצחק זילברשטין

שו"ת עם הרה"ג הרב אורן נזריה

דיני נזיקין

שאלה: מים שמטפטים מחדר אמבטיה לדירה מתחתיה וגורמים רטיבות האם העליון צריך לשלם כל תיקון הרטיבות, ומה הדין אם היה לתחתון מתחת מקום הרטיבות ארון ונתקלקל מחמת הרטיבות?

תשובה: מים שמטפטים מחדר אמבטיה לדירה מתחתיה וגורמים רטיבות בדירה התחתונה, צריך העליון לתקן הרטיבות. כמו כן אם מחמת טפטוף ישיר מהעליון נרטב הארון ונתקלקל צריך העליון לשלם על הנזק שנגרם לארון, אמנם אם נתקלקל הארון לא בצורה ישירה מהטפטוף צריך העליון לתקן את הנזק שגרם הטפטוף הישיר, ואין צריך לשלם על קלקול הארון.

שאלה: אדם שהחליף רכב עם חברו והודיע לו המשאיל בעל הרכב שמצבו תקין, ובחזרה התקלקל הרכב לשואל והושבת מנסיעה באמצע הדרך, האם השואל חייב בתשלומין.

תשובה: השואל פטור לגמרי. [ב' סיבות לדין זה: א. לדעת השו"ע הוי שאילה בבעלים שפטור אפילו מפשיעה. ב. דין זה הוא בגדר מתה מחמת מלאכה, הואיל והשואל לא שינה מהמלאכה ששאל בשבילה, ופטור גם אם היה שואל שלא בבעלים].

שו"ת עם הרה"ג הרב בנימין חיותה

הלכות ברכת הלבנה

שאלה: כשיש ענן על הלבנה האם אפשר לברך ברכת הלבנה.

תשובה: מעיקר הדין כל שיש עליה ענן דק שנראית הלבנה דרכו מותר לברך עליה, ועל פי הסוד אין לברך עליה אלא רק כשהיא נקיה לגמרי. ואם רואה ענן שאמור להגיע, כל שמתחיל הברכה והיא נקיה לגמרי אין חשש בזה ויאמר את הברכה ואחר כך יאמר את הפסוקים והמזמורים.

שאלה: בזמן שתחילת זמן ברכת הלבנה בערב בשעה מאוחרת האם מותר להקדים לברך כמה שעות לפני כן.

תשובה: אם תחילת זמנה במוצאי שבת כמה שעות לאחר צאת השבת רשאים לברך במוצאי שבת אפילו שהוא כמה שעות לפני תחילת זמנה.

שאלה: מדוע לא מברכים ברכת הלבנה בליל שבת וליל יום טוב ומה הדין מי שלא בירך והגיע סוף זמן הברכה בליל שבת או בליל יום טוב האם יברך אז.

תשובה: הרבה טעמים נאמרו בדין זה מדוע אין מברכים ברכת הלבנה בשבת ויום טוב. ואם חל סוף זמנה בשבת או ליל שבת סמוך לסוף זמנה ויש חשש סביר שיוכל להפסיד את הברכה אם ימתין לאחר השבת כגון שמזג האוויר חורפי, מותר לברך הלבנה אף בליל שבת או בליל יום טוב.

"כי איך אעלה אל אבי... פן אראה ברע אשר ימצא את אבי"

להלן שאלה מעניינת שהגיעה ממדינת מקסיקו, ומעשה שהיה כך היה: ילד יהודי עמד להכנס לבגן בו הוא מתגורר, ולפתע הגיח שודד שטני, הצמיד לרקתו אקדח, ופקד עליו: 'תשמע טוב, אתה מצלצל פעת לדירתך, עומד באפן טבעי מול המצלמה (המתקנת בשער הכניסה), ואני נכנס אחריך לבגן. לאחר מכן תפתח לי את דלת הדירה'.

הילד עשה כדבריו, וכעת השנים עולים לעבר הדירה. והנה, הילד חולף בסמוך לדלת דירת הוריו, אך משום מה מחליט שלא לדפק בה, אלא ממשיך הלאה. השודד הערל, שלא ידע היכן בדיוק מתגורר הילד, המשיך ללכת אחריו. והנה הילד נעצר בפתח דירת אחד השכנים, ראובן שמו, ודופק על הדלת... השכן הציץ בחור העניית, הבחין בילד, והדלת נפתחה. השודד חדר פנימה, ואים על פעל הבית למסור לידיו את כל הממון שבבית. ראובן לא אבד עשתונות ולא נבהל כל כך. זו לא הייתה הפעם הראשונה שנתקל באנשים. השודד הפיק את זממו ושדד מהבית סכום של כעשרת אלפים דולר, וחלף הלאה.

פעת פונה ראובן אל הילד ומתענין. 'איך קרה שהגעית דוקא לכאן?'. תחלה התנצל הילד בפני שכנו על שדפק דוקא על דלת דירתו, ולאחר מכן הסביר את פשר הדבר: 'רגעים ספורים לפני שעמדתי לדפק בדלת דירתנו, הרהרתי בלבי, הרי אבא חולה לב, והופעת הגנב המבכיל עלולה חלילה לגרם לו לקבל התקף לב, ולכן החלטתי להמשיך הלאה ולדפק כאן...'

ראובן ידע שהעבדות שעליהם מדבר הילד נכונות, ואמר לו: 'אתה ילד פקח שדעת זקנים בוי!'. כשהספור הגיע לאוזנו של אבי הילד, הוא מהר להגיע לדירת ראובן שכנו, והודיע כי בכוננו לפצות אותו בקל סכום הגנבה.

וכאן הגיעה תגיבותו המדהימה והאצילית של ראובן: 'אם הפסד מגיע לי מן הדין - אקבל אותו, אך אם מן הדין הוא אינו מגיע לי - אני מעדיף להשאיר עם זכות מצות ההשתתפות בהצלתך, ולא לקבל על כך שום תמורה...'

ונשאלה השאלה: האם הורי הילד צריכים מן הדין לשלם לראובן את הממון שנגזל ממנו?

תשובה:

נאמר בשלחן ערוך (ח"מ סי' שפ"ח ס"ב): "המוסר ממון בידי אנס, בין אנס נכרי בין אנס ישראל, חייב לשלם כל מה ששלח האנס, אף על פי שלא נשא המוסר ולא נתן בידו, אלא הרגיל בלבד". כלומר, המוסר ממון חברו לאנס, חייב אף במקרה שלא מסר את הממון בידיו של האנס, אלא רק אמר או הראה לאנס היכן נמצא הממון.

והנה, את הילד אי אפשר לחייב מדין 'מוסר', מהטעמים הבאים: (א) מפני שהוא קטן, שפטור על עשית נזקים. (ב) ואף אם היה גדול (שכבר הגיע לגיל מצוות), נראה שאין בשאלתנו חייב מדין 'מוסר', שהרי מבאר בשו"ע (סי' שפ"ח ס"ב), שבמקרה שאלץ אדם למסור את ממון חברו מחמת שאנסו הגוי לעשות זאת, ואים שאם לא יראה את הממון יפה או יתגרה - אזי פטור המוסר מלשלם. ומשום כך, נראה שאין חייב לשלם לראובן הנגנב, כי המסירה נעשתה מתוך אנס, וגם הפניה לדירתו נעשתה מתוך האלוצ של לא להכנס לדירה בה שיה חולה לב.

לסכום: אין חייב לשלם לראובן את הממון שנגזל ממנו.

לרפואה שלומה

סולטנה
בת פרחא
שימעון יעקב
בן סולטנה

לברכה והצלחה

חיים לוי וב"ב
דון רבקה
הודיה לוי

לרפואה שלומה

יוליה בת לדיסה
דוד בן טטיאנה
טליה אפרת
בת ענבל שרה

לרפואה שלומה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירה מרים
בת רחל

לזיווג הגון

שירה
בת ציפורה

הלכות תעניות

כניסת הצום: 5:34 צאת הצום: 17:02

אי"ה ביום שלישי יחול צום עשרה בטבת, יהי רצון שבזאת
עולם יהפוך אותו לששון ולשמחה אמן.

המקור לצום

"כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום
השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה
ולמועדים טובים".

למה צמים בעשרה בטבת?

צום עשרה בטבת נקבע על-ידי חז"ל כיום צום לדורות,
בשל שלושה אירועים שאירעו בסמיכות לתאריך הזה של
עשרה בטבת:

"תרגום השבעים"

בח' בטבת, כינס המלך המצרי תלמי, 70 חכמים יהודים
ואילץ אותם בעל כרחם, לתרגם את התנ"ך לשפה היוונית. על
אף שהתלמוד מספר לנו על נס שאירע במהלכו של התרגום
- כל שבעים החכמים, שישבו בתאים נפרדים, תרגמו את
התנ"ך בצורה זהה לחלוטין - ראו החכמים, בני התקופה, את
התרגום באור שלילי ביותר. הגמרא מספרת כי כאשר יצא
תרגום זה לאור, "כיסתה חשיכה את העולם".
תרגומו של התנ"ך ליוונית, סייע ליהודים "ההלניסטים"
לקדם את תוכניתם, לקרב את תרבות יוון לחיי היהודים
ולנסות לשלב את ערכי יוון ואת אורח החיים היווני ביהדות.
תרגום התנ"ך ליוונית, יצר מעין "הכשר" לשפה זו והשפיע
רבות על החברה היהודית, כשהוא תורם להתבוללות
ולהתקרבות "חלקה" ומהירה יותר לתרבות היוונית.

פטירתו של עזרא הסופר

בט' בטבת נפטר עזרא הסופר. חכם זה, היה ענק
שבענקים, כשהגמרא אף משווה אותו למשה רבנו! "אילולא
ניתנה התורה למשה, היא היתה מועברת לבני ישראל דרך
עזרא". תחת שרביטו והשראתו של עזרא הסופר, הונהגה
"שיבת ציון" מגלות בבל ובסיועו של נחמיה - נבנה הבית
השני, אם כי בגרסה צנועה יותר מזו של מקדש שלמה
המפואר.

עזרא היה זה שחידש את בריתו של משה
רבנו, בין ישראל לאלוקים והוא זה שעצר
את תופעת נשואי התערובת, שפשתה
בקרב העולים לירושלים.
הוא חיזק את

שמירת השבת מבית ומחוץ ובנה בתי מדרשות לפיתוח התורה
שבעל פה, שניתנה למשה בסיני. עזרא הסופר, שהיה אדם
ללא רבב, רחום וחנון, בעל מעוף, ידע רב וכריזמה סוחפת,
הוא השליח, ובשליחותו שרדו היהדות והעם היהודי עד היום.
משום כך, אין כל פלא, שאנו מציינים את יום פטירתו כיום.

מצור על ירושלים

בי' בטבת הוא היום שבו שם נבוכדנצר מצור על ירושלים,
ובכך החלה הפורענות על עם ישראל. שנה וחצי היתה העיר
מוקפת במצור. במשך הזמן אכל מלאי המזון מן העיר, ורעב
נורא פקד את יושבי ירושלים, עד שביום ט' בתמוז הובקעה
העיר, ונכנסו חיילי נבוכדנצר לירושלים. עשרה בטבת
בחומרתו נחשב ליותר חמור משאר התעניות שמתענים על
החורבן מכיוון שבעשרה בטבת התחילה הפורענות על עם
ישראל.

אומנם, מכיוון שאין הגיון בקיום שלושה ימי צום רצופים,
אוחדו מועדי השמונה והתשעה בטבת, ליום צום אחד -
עשרה בטבת.

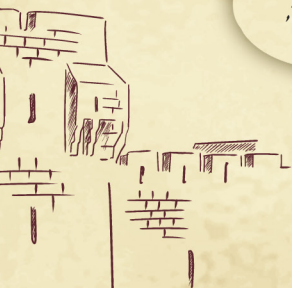
חומרתו של צום עשרה בטבת

צום י' בטבת שונה משאר הצומות: אילו היה צום עשרה
בטבת חל בשבת, הדעת נותנת כי גם הוא היה נדחה ליום
ראשון. ברם, רבי דוד אבודרהם מחדש (מהדורת ירושלים עמוד
רנ"ד), כי צום עשרה בטבת שונה מיתר הצומות שנתקנו על
ידי חכמים, ואילו היה חל בשבת היה דוחה את השבת!
את דבריו הוא מנמק בכך, שלגבי צום עשרה בטבת נאמר
(יחזקאל כד/ב), "בעצם היום הזה" ולפיכך הוא דוחה שבת כפי
שיום הכיפורים דוחה את השבת לפי שנאמר בו (ויקרא כ"ג,
כ"ה-ל) "בעצם היום הזה".

בעשרה בטבת הקב"ה דן על הגאולה

בי' בטבת הקב"ה דן על הגאולה: החתם סופר זצ"ל
(חידושי החתם סופר, דרוש לז' אדר בפרשת ויקרא, דף י') מבאר, כי צום
עשרה בטבת חמור יותר, מפני שהוא הראשון במאורעות
הקשים שפקדו את עמנו ואשר הובילו לחורבן. בו ביום,
יושב הקב"ה מידי שנה ודן אם להביא את הגאולה, ולפיכך,
צום זה חמור מכולם. רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל
כותב, כי יום עשרה בטבת המקורי, אשר בו החל
המצור, חל אף הוא בשבת, ולפיכך, הצום
שנקבע לזכר אותו היום דוחה גם הוא
את השבת (יערות דבש, ח"ב
דרוש י"ב).

נעלה
את ירושתנו
על ה'
שמירתנו

ת עשרה בטבת

הלכות צום עשרה בטבת

זמן התענית

זמן התענית הוא מעמוד השחר בשעה: 5:34 ועד צאת הכוכבים בשעה 17:02 [לפי אופק באר שבע].

הכנה לתענית

אכילה ושתייה בלילה שקודם התענית בלילה שקודם התענית, כל שלא ישן עדיין, רשאי לאכול ולשתות עד עמוד השחר.

תנאי לאכילה

אם ישן שינת קבע וקם באמצע הלילה, אינו יכול לאכול ולשתות, שכיון שישן על מיטתו הרי הסיח דעתו מלאכול ולשתות עוד. אולם אם קודם שישן, התנה שבכוונתו לקום לאכול ולשתות קודם עמוד השחר, רשאי לאכול ולשתות. ואם רק התנמנם, רשאי לאכול ולשתות בלי שום תנאי. **שכח**

להתנות

אם לא התנה קודם שהלך לישון, ועתה התעורר בלילה ומרגיש צימאון, המיקל לשתות יש לו על מה לסמוך. בני אשכנז מקילים לכתחילה בשתייה בלבד אפילו בלי תנאי.

מי שהיה עייף והלך לישון בתחילת הלילה קודם שאכל, וקם באמצע הלילה, רשאי לאכול ולשתות, כי בוודאי לא היה בדעתו בשינה זו להסיח את הדעת מלאכול ולשתות עוד.

החייבים והפטורים מהצום

הכל חייבים להתענות תעניות אלו, בין אנשים ובין נשים, אחר שהגיעו לגיל מצוות [הבנים מגיל שלוש עשרה שנה, והבנות מגיל שנים עשרה], ולא יפרצו גדר לפרוש מן הציבור בתירוצים שהם חלשים וכדומה, כי בורא עולם יודע תעלומות ויודע בדיוק אם האדם יכול להתענות או לא. ואמרו חז"ל: כל המצער עצמו עם הציבור, זוכה ורואה בנחמת ציבור.

מעוברת

מעוברת, אינה מתענה בתענית זו. ואף לבנות אשכנז יש להקל בזה. ומעוברת היא משעברו שלשה חדשים להריונה, ואם לא עברו שלשה חדשים והיא סובלת מהקאות או מיחושים וחולשה רבה, מותר לה לאכול בעשרה בטבת.

מניקה

מניקה פטורה מלהתענות. ויש אומרים

שגם אם פסקה מלהניק, כל שהיא בתוך עשרים וארבעה חודשים ללידה, פטורה מלהתענות בתענית זו. ויש מי שאומר שכל מה שנפטרה מלהתענות הוא דוקא במניקה בפועל. ולמעשה, אשה חלשה שהלידה או ההפלה גרמה לה לחולשה רבה, יכולה להקל כל עשרים וארבע חודש מהלידה כסברת המקילין. ואם מרגישה בעצמה שיכולה להתענות, תתענה.

חולה

חולה, היינו שנפל למשכב מחמת חולי, או חולה שהתפרא אך עדיין הוא חלש ויש חשש שיחזור לו החולי, הרי הוא פטור מלהתענות.

דלקת גרון

מי שיש לו דלקת בגרון, הרי הוא בכלל חולה ופטור מלהתענות. אבל אם מכיר בעצמו שדי לו באנטיביוטיקה קלה, יצום כרגיל.

חום

אם יש חום למעלה מ-38 מעלות ונחלש מכך, פטור מלהתענות.

כאבי ראש

מי שמזיע הרבה עקב כאבי ראש חזקים בתענית, פטור מלהתענות.

אולקוס - דלקת פנימית

מי שיש לו אולקוס או דלקת ריאות, כליות או פרקים וכדומה, הרי זה בכלל חולה שי ש בו סכנה, וברור שאסור לו לצום.

סכרת

מי שיש לו סכרת או לחץ דם גבוה, יתייעץ עם רופא, כי לפעמים חייב להתענות ולפעמים פטור.

תרופות

מי שמתענה, אך עליו לבלוע כדורים נגד מחושי ראש וכדומה, יבלעם בלי מים. ואם קשה לו לבלועם בלי מים, יבלעם עם מעט מים. וטוב לרסק את הכדור עם מעט מים בתוך כף ולבלוע.

שכח וברך

אם שכח שהוא בתענית וברך על מאכל או משקה שהוא, וקודם שטעם, נזכר שהוא בתענית, יטעם מעט, כדי שלא תהיה ברכתו לבטלה. כי איסור ברכה לבטלה לדעת רבים מהפוסקים הוא מן התורה, וחמור יותר מאיסור אכילה בתענית שהוא מדרבנן (אומנם בצום יום הכיפורים אין הדין כך אלא אם בירך לא יאכל).

הלכות תעניות

ונזכר אחר שהתחיל רצה או מודים, יצא ידי חובה בדיעבד, ויסיים תפלתו, ואין צריך לחזור לשמע קולנו. ומכל מקום טוב הדבר שאחר שסיים תפלתו יחזור להתפלל בתנאי של נדבה, ויאמר: אם אני חייב לחזור ולהתפלל, הריני חוזר ומתפלל לשם חובה. ואם לאו תהיה תפילתי זו תפלת נדבה. ואם אפשר טוב לחדש בה דבר. (שו"ת יביע אומר חלק ז' סימן יג).

שכח לומר עננו

אם שכח ולא אמר "עננו" עד שאמר "ברוך אתה ה'" כדי לחתום "שומע תפלה", אינו רשאי לסיים "למדני חקיך" כדי שיוכל לחזור ולומר "עננו", אלא יסיים תפלתו ויאמר "עננו" בלי חתימה בסוף "אלהי נצור". אבל בין ברכת שומע תפלה לרצה, אין לומר "עננו", דהוי הפסק. (שו"ת יביע אומר חלק א' סימן כב).

יחיד שמתפלל יחד עם החזרה

יחיד שמתפלל תפלת שמונה עשרה עם חזרת השליח ציבור, אף שאומר עמו כל סדר הקדושה, אינו אומר עמו "עננו" בין גואל לרופא, אלא ב"שומע תפלה". (ילקוט).

עננו בחזרת הש"ץ

בארבע תעניות ציבור, המוזכרות בפסוק, שהם י"ז בתמוז, תשעה באב, צום גדליה, ועשרה בטבת, אומר השליח ציבור "עננו" בתפלת החזרה, בשחרית ובמנחה, בין ברכת גואל ישראל לברכת רפאנו. וחותר: "העונה לעמו ישראל בעת צרה".

שכח החזן לומר עננו

אם טעה החזן ושכח לומר "עננו" לפני ברכת רפאנו, אם נזכר באמצע ברכת רפאנו, חוזר ואומר השליח ציבור "עננו" ברכה בפני עצמה, וממשיך ברכת רפאנו וכו'. אבל אם לא נזכר עד שחתם "ברוך אתה ה'" של ברכת רפאנו, אינו חוזר לומר "עננו" ברכה בפני עצמה, אלא כוללה באמצע ברכת שומע תפלה כיחיד. ואינו רשאי לסיים למדני חקיך, וחותר: "ברוך אתה ה' שומע תפלה". ואם לא אמר "עננו" אף בשומע תפלה אינו חוזר. וטוב שיאמרנה בסיום תפילת שמונה עשרה, ויחתום בלי הזכרת ה', "ברוך שומע תפלה".

חיילים

חיילים העשויים להיכנס ללחימה בטווח זמן מידי, ובכלל זה חיילים העוסקים במשימות ביטחון שוטף בגיזרה בה קיימת סבירות גבוהה להיתקלות באויב, וכן חיילים העלולים להיות מוזעקים ללחימה ללא התראה מוקדמת שתאפשר להם לאכול בכדי להתאושש מהצום ולשוב לכשירות מבצעית, מחויבים לאכול במהלך הצום, ויזכרו את דברי מרן הנצי"ב (בעניין היתר מאכלות אסורות לחלוצי צבא): "מותר אתה לא רק כדי קיום הנפש אלא אפילו כדי שביעה בלי חשבון ודעת, שאין באותה שעה זמן לחשוב בזה, שמא יסתכן, וגם שביעה גורם בריאות יתירה הנדרש בעת מלחמה".

בעלי שמחה

חתן תוך שבעת ימי המשתה שלו, וכן אבי הבן, הסנדק, והמוהל, חייבים להתענות בכל הארבעה צומות, ולא יפרשו מן הצבור, שלא יבוא עשה דיחיד וידחה תענית דרבים. (ורק אם חלו ארבעה צומות הנזכרים לעיל בשבת, ונדחו ליום ראשון, בין החתן בין בעלי ברית לא ישלימו תעניתם, אומנם עשרה בטבת לעולם לא יחול בשבת).

דברים המותרים בצום

צום עשרה בטבת מותר ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה, ומותר להתרחץ במים חמים ביום הצום. (ילקוט יוסף מועדים).

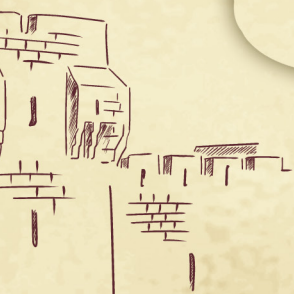
הלכות תפילות צום עשרה בטבת

המתענה תענית ציבור צריך לומר עננו, בין בשחרית בין במנחה, באמצע שומע תפלה. ובמקומות שנוהגים לומר "עננו" בשומע תפלה בכל התפלות, גם בערבית של ערב התענית, אף שאין מתענים מהערב, מנהגם נכון על פי ההלכה. (יחו"ד ח"ג סי' מא).

אמירת עננו

אחר אמירת עננו חותר: "שומע תפלה". ואינו חותר העונה לעמו ישראל בעת צרה, שלא נתקנה חתימה זו אלא לשליח ציבור כשאומר עננו בחזרה בין גואל לרופא. (ילקוט יוסף על המועדים עמוד תקל"ו) ואם טעה וחותר העונה לעמו וכו',

נעלה
את ירושתנו
על
שמורתנו

ת עשרה בטבת

רוב מניין

תורה וקוראים שלשה עולים בפרשת "ויחל". ואפי' אם יום התענית חל בשני וחמישי, אין קוראים בפרשת השבוע, אלא "ויחל". (ילקוט יוסף)

הפטרה

מנהג הספרדים שלא להפטיר בתענית צבור (חוץ מתשעה באב ויום הכיפורים).

טעו בקריאה

ציבור שטעו וקראו בימי תעניות צבור בפרשת השבוע, בשחרית, אם חלו ימי התענית בשני או בחמישי, וזכרו באמצע הקריאה, מסיימים בקריאה בפרשת השבוע, ויוצאים ידי חובה.

רוב מניין

אין להוציא ספר תורה בתענית ציבור לקריאת פרשת ויחל אלא אם כן יש שישה או שבעה מתענים בבית הכנסת, מתוך המנין של עשרה, בין בשחרית בין במנחה. ואם אין יותר מחמשה מתענים בבית הכנסת וחל תענית ציבור בשני וחמישי, קוראים בפרשת השבוע שלשה אנשים. ואם חל התענית בימי א.ג.ד.ו. אין להוציא ספר תורה כלל, ואפילו בשחרית שעדיין לא טעמו, כל אלה שחושבים שלא להתענות אינם מצטרפים לרוב מנין להוצאת ספר תורה ולברכת עננו. (ילקוט יוסף).

חולה

מי שאינו מתענה מסיבת חולי וכדומה, לא יעלה לספר תורה בתענית ציבור בקריאת פרשת ויחל. וכהן שאינו מתענה לא יקראוהו לספר תורה לקריאת ויחל, אפילו אין שם כהן אחר, אלא יצא כהן מבית הכנסת, ועומד ישראל מתענה לקרות במקום כהן. והוא הדין ללוי שאינו מתענה ואין לוי אחר בבית הכנסת, שיצא מחוץ לבית הכנסת, ויקרא כהן המתענה במקום לוי. ואפילו אם קראוהו בשמו לעלות לספר תורה, יתנצל שאינו מתענה מחמת אונס, ויעלה אחר במקומו. ואפילו מי שעודנו שרוי בתענית וחושב שלא להשלים תעניתו, לא יעלה לספר תורה בפרשת ויחל. ואפילו בשני או בחמישי שחל בו תענית ציבור. (ילקוט יוסף)

קורא בתורה שאינו מתענה

חזן הקורא בתורה שאינו מתענה, יוכל לקרות בפרשת ויחל בתעניות ציבור, אם אין חזן אחר שיועד לקרוא את קריאת התורה. (שם).

בתענית ציבור אם יש בבית הכנסת ששה או שבעה מתענים, שהם רוב מנין, רשאי החזן לומר ברכת "עננו" ברכה בפני עצמה בין גואל לרופא. וכן פשט המנהג לומר "עננו" ברכה בפני עצמה, כל שיש בבית הכנסת ששה מתענים. ובתענית אסתר לכתחילה עדיף שיהיו עשרה מתענים. ואם לא השיגו מנין מתענים, אומרים "עננו" ברכה בפני עצמה ברוב מנין. (ילקוט יוסף)

ציבור שחלקם התפללו

אם יש שישה או שבעה מתענים בבית הכנסת, אלא שחלקם התפללו כבר במקום אחר ושמעו מהחזן ברכת עננו, אין החזן רשאי לומר עננו ברכה בפני עצמה בין גואל לרופא בתעניות הנ"ל, אלא יאמר "עננו" בשומע תפלה כיחיד. (ילקוט יוסף מועדים עמ' תקמ"ב).

ברכת עננו בין גואל לרופא

אם הזמן של מנחה מצומצם, ביום התענית, ואין פנאי להתפלל בלחש ולחזור התפילה בקול רם, שהמנהג הוא שהחזן מתפלל בקול רם והקהל מתפללים עמו בלחש, ואומרים עמו סדר קדושה, וכשמגיע החזן להאל הקדוש ממשיכים התפלה בלחש, כשיגיע החזן לברכת רפאנו יאמר שם "עננו" בקול רם ברכה בפני עצמה, והקהל ישמעו ויכוונו לברכתו, ושוב ימשיכו בתפילה בלחש. וכשיגיעו לשומע תפילה יאמרו בלחש תפלת "עננו", חוץ מהחזן, וימשיכו התפילה בלחש עד הסוף. (ילקוט יוסף).

שכח לומר עננו

חזן שאינו מתענה בתענית ציבור מאיזו סיבה שהיא, לא יתפלל לפני התיבה, כי אינו יכול לומר בחזרה "עננו", והוא אינו מתענה. ואם אין חזן אחר, רשאי החזן הזה להתפלל כדי שלא יבטלו מעניית קדיש וקדושה וברכו. ולא יאמר עננו ברכה בפני עצמה, אלא אומר עננו בשומע תפלה, ויחתום שומע תפלה. ואף חזן שמוכרח לעבור לפני התיבה בתפילת שחרית בתענית צבור, מפני שאין שליח צבור אחר, ואינו יודע אם יוכל להתענות או לא, מפני שמרגיש חולשה וכיוצא בזה, לא יאמר עננו בחזרה ברכה בפני עצמה, אלא אומרה בשומע תפלה. (ילקוט יוסף).

קריאת התורה

ביום התענית בשחרית ומנחה מוציאים ספר

צדיקים במיתתם קדושים חיים

אליו רבי נחמן ואומר: "מכירים אנו מכבר, אך מזמן לא נפגשנו" ומוסיף בשמחה: "מעתה אינני בודד". כ"ב אלול, היום בו נפגשו לראשונה, הפך למאורע ראשון במעלה, כשם שביטא זאת רבי נחמן בעצמו: "בלעדיו לא היה נשאר ממני דבר!" (חיי מוהר"ן) ר' נתן לומד במסירות את משנתו של רבו ונפשו נרגשת, סוף סוף מצא את אשר ביקש. באחת השבתות שבהן הוא שהה אצל רבי נחמן, הוא יצא בלילה אל השדה ליד נהר בוג הזורם בקרבת העיר וקרא אל ה' בכל ליבו: "בברסלב בוערת אש, הבער אותה בליבי". הבוקר מוצא אותו על הגבעה ובפיו בוערות אותן מילים... ר' נתן, בהוראת רבו, כתב וערך את תורותיו, בפקודתו הוא גם חיבר בעצמו חידושי תורה והסברים עמוקים לתורת רבי נחמן ורעיונותיו, הלא הם "ליקוטי הלכות" ו"ליקוטי תפילות", המבוססות אף הן על התורות שבליקוטי - מוהר"ן. הוא הקים בעצמו בית דפוס והדפיס בעצמו את דברי רבו. מעיר לעיר ומכפר לכפר נדד ר' נתן לשאת את בשורת האור החדש, עורר את הלבבות, מגייס כספים, והקים בעצמו את בית-הכנסת של חסידי ברסלב באומן, הנקרא "הקלויז". כל זאת עשה ר' נתן לבדו - אדם אחד, שאינו משופע בממון. ואשר ימיו ולילותיו מלאים עד אפס מקום בתורה ועבודה. מעלותיו העצמיות אינן נחשבות בעיני רבי נתן כלל. ענוותנותו וביטולו אל רבו הם כה גדולים עד שרבי נחמן אמר עליו "אם תסתכל עליו תראה בו שהוא שפל בך כל כך עד אשר הוא כעפר וטיט ממש". **אי"ה יום שלישי י' טבת יום הילולתו זיע"א**

רבי נתן מברסלב זיע"א

בשנת תקס"ב בהיותו בן 30, עבר רבי נחמן לגור בברסלב, ממנה יצא שימעו בעולם, ועל שמה נקראת שיטתו. משהגיע לעיר, פנה אל תלמידו המקובל ר' יודל ואמר: "צופה אני ורואה נשמה באוקראינה, נשמה חדשה, זכה וטהורה, שלא היתה מעודה בזה העולם השפל" והפליג בשבח וגדולת נשמה זו. אז נתגלתה לראשונה שאיפתו של רבי נחמן, שיהיה לו תלמיד בעל שיעור קומה, שיפיץ ויפרסם ברבים את דרכו בקודש. רבי נתן נולד בנמירוב שבאוקראינה בשנת תק"מ והיה הבן הבכור לאביו ר' נפתלי הירץ שטרנהרץ. נפשו של רבי נתן לא הסתפקה במעלותיו הרבות בתורה והוא חש תמיד שדבר מה חסר לו. אחר חיפושים ולבטים, התקרב לדרך החסידות ואף הסתופף בצילם של גדולי עולם כמו ר' זושא מאניפולי והרב ר' לוי יצחק מברדיטשוב, שחיבבוהו וקירבוהו ביותר, אולם צמאונו לאמת צרופה אך גדל והתעצם לאחר מה שראה אצל אותם צדיקים. "האברך הזה הוא עילוי בחסידות" אמר עליו הרבי מקוצק (שיח שרפי קודש א' תרפ"ו), ועוד אמר: "ראיתי מצח מאיר תחת כובע פשוט".

שנים עברו, ור' נתן ממשיך בחיפושיו אחר דרך בעבודת ה'. או אז מספר ר' ליפא חברו, שהכיר צדיק המתגורר בברסלב, רבי נתן וחבר נוסף שלו - ר' נפתלי, יוצאים לברסלב, במגמה להתוודע אל הרבי החדש. בהיכנסו אל הקודש פנימה פונה

דיני מקדור בשבת

פתיחת דלת מקדור
לפתוח דלת של מקדור, מן הדין מותר גם בשעה שהמנוע דומם, אך יותר נכון שלא לפתוח את דלת המקדור אלא רק שהמנוע עובד. מכל מקום אם צריך להוציא אוכל לתינוק באופן מיד. רשאי לפתוח את המקדור גם שהמנוע דומם. (במקרים המצויים כיום קימות בעיות הלכתיות נוספות מלבד פעולת המנוע, על כן יש להתייעץ עם מורה הוראה)

שכחו לנתק את מנורת המקדור

מקדור שיש בו מנורה הנדלקת בזמן פתיחת הדלת, ושכחו להוריד את המנורה או לנתק בעוד יום, אסור לפתוח את המקדור בשבת כדי להוציא ולהכניס מאכלים. אפילו שאין כוונה להדליק את המנורה. מכל מקום הוא פסיק רישיה במלאכת הבערה (פסיק רישיה פירושו מלאכה מותרת שעל ידה וודאי שתיגרם תוצאה אסורה, כגון שנפתח את המקדור ועל ידי זה תידלק המנורה שבפנים). ואסור לומר לקטן לפתוח את דלת המקדור, מכיוון שוודאי הוא יעשה כאן דבר האסור. ואסור לגדול לומר לקטן לעשות מלאכה. אולם

מותר לומר לגוי לפתוח את דלת המקדור, מכיוון שהדלקת המנורה נעשית רק בדרך פסיק רישיה, שהוא מותר על ידי גוי.

ספק אם שכחו לנתק את מנורת המקדור

כאשר יש ספק אם ניתק את מנורת המקדור, יש לפתוח את דלת המקדור על ידי גוי. (אם אין שם גוי) אפשר לומר לקטן לפתוח את המקדור, כי הואיל ויש ספק אם תידלק המנורה או לא. אין זה בגדר פסיק רישי, ויש להתיר לקטן.

פתחו את דלת המקדור והמנורה נדלקה

שכחו ופתחו את דלת המקדור ונדלקה המנורה, מותר להוציא ממנו את המאכלים הדרושים. אבל אסור לסגור את המקדור, משום כיבוי המנורה. אלא ישים דבר חוצץ בדלת (כמו-מגבת) על מנת למנוע את כיבוי המנורה. ואם אי אפשר, מותר לסגור את דלת המקדור. (הואיל והמנורה, דינה כדין גחלת של מתכת שאיסור כיבוי הוא מדרבנן, וגם אין זו אלא מלאכה שאינה צריכה לגופה, שסוגר את הדלת)

סדקו את הברקוד המצורף

והצטרפו אלינו לאתר "אור הנר",
באתר זה תוכלו לקבל את העלוני מכל
השנים סרטונים ושיעורים בהלכה ובאגדה
באהבה רבה

לכרבה והצלחה

הדר משה
בן אלינור

לדפואה שלומה

יוליה בת לדיסה
דוד בן טטיאנה

לכרבה והצלחה

אליה אבנר
בן דבקה
אבישי מיכאל
בן דבקה